

ZATERDAG

1 JANUARI

NIEUWJAARSDAG

– NEN VRETBORREL –

Op nieuwjaarsdag ging je de hele familie langs om iedereen gelukkig nieuwjaar te wensen. Als je grootouders televisie hadden, kon je ook al in de jaren zestig bij hen kijken naar het Nieuwjaarsconcert van de Wiener Philharmoniker en het schansspringen in Garmisch-Partenkirchen.

Bij de nieuwjaarsborrel kregen vrouwen vaak een advocaatje, een verraderlijk veel op vanillevla lijkende likeur van eieren en brandewijn. Het goedje was te lobbijg om te drinken. Dus aten ze het met een lepeltje en heet advocaat in Twente ‘nen vretborrel’.

Sowieso kwamen er vroeger vaker lepeltjes aan de borrel te pas, want mannen dronken hun brandewijn dikwijls met suiker en lepelden dan ook hun glaasjes uit.

ZONDAG 2 JANUARI

– LOEKIE OP ZONDAG –

Nu vinden we het vanzelfsprekend dat er op zondag reclame op radio en televisie is. Toch mocht de **ST**ichting **E**ther **R**eclame pas in 1991, een kwarteeuw na de oprichting van de **STER** en na ellenlange discussies, ook op zondag uitzenden. De **STER** verzorgt de reclame bij de publieke omroep.

Bij de commerciële televisie, sinds 1992 ook in Nederland toegestaan, werd reclame dwars door de uitzendingen heen gehusseld. Heel anders dan de **STER** met haar helder afgebakende reclameblokken met aan het begin en eind een filmpje van Loekie de Leeuw.

In 2004 verdween Loekie van het scherm. Ook bij de publieke omroep wordt reclame nu zonder meer tussen de programma's door vertoond. Nog steeds wordt het leeuwkje gemist en daarom mag Loekie af en toe weer even terugkomen.

MAANDAG 3 JANUARI

– WATJES –

Ooit wemelde het in Nederland van de buurtwinkels en waren winkeliers manusjes-van-alles. De vader van Martin Rep (1946) had een sigarenwinkel en richtte zelf de etalage in.

‘Hoogtepunten van zijn etaleerkunst waren de sint- en kerstetalages. Sneeuwvlokken dwarrelden neer. Die sneeuwvlokken op de ruit waren het geheim van de smid. Mijn vader doopte watjes in suikerwater om ze te laten hechten. Na nieuwjaar trok hij ze eraf en haalde hij een zeemlap over de ruit, klaar,’ aldus Rep in zijn boek *De Meidoornstraat*.

‘Hij keek neer op de etalages van andere winkels, waar de sneeuwvlokjes loodrecht naar beneden vielen doordat ze aan draden waren geregen, die je nog duidelijk kon zien ook.’

DINSDAG 4 JANUARI

– BOEREN- EN ZUURKOOL –

Opa Leen (1952) vertelde zijn kleinkinderen over de koude winterochtenden vroeger bij hem thuis. Dat hij dan zijn kleren in een rolletje mee naar beneden nam om zich aan te kleden bij de kolenkachel in de woonkamer, de enige warme plek in huis.

‘Kolenkachel? Opa, wat bedoel je daarmee? Wat voor kachel was dat? En wat waren dat voor kolen?’ Zijn kleinkinderen snapten er niets van. Die kenden alleen boerenkool, zuurkool, rodekool enzovoort.

WOENSDAG 5 JANUARI

– CYCLAMEN –

Een verdwijnend straatbeeld: papier achter de ramen dat planten tegen zonlicht moet beschermen.

Dat komt ten eerste doordat nog maar weinig mensen cyclamen (die niet tegen direct zonlicht kunnen) in de vensterbank hebben staan. Ten tweede doordat de meeste mensen luxaflex of zonneschermen hebben om het zonlicht buiten te houden.

Maar liep je in de jaren zestig langs een rijtje bejaardenwoningen, dan zag je overal in de vensterbank vellen wit papier. Daarachter dus geen geraniums, maar cyclamen.

DONDERDAG 6 JANUARI

– HARD TRAPPEN –

Het licht op je fiets doet het dankzij de huidige led-lampjes op batterijen ook wanneer je stilstaat.

Thomas (2009) vond het maar ‘bizar’ dat de lampjes op de oude fiets van zijn oma alleen branden als je rijdt. Toch ontdekte hij iets leuks aan die ouderwetse dynamo: ‘Hoe harder je trapt, hoe feller je licht schijnt.’

VRIJDAG 7 JANUARI

– AFK VD MND –

B.b.h.h. of b.b.h. stond in de jaren vijftig en zestig in advertenties waarin kamers te huur werden aangeboden.

Het betekende ‘**bezigheden buitenshuis hebbende**’. Hospita’s en kostbazen hadden hun huurders liever niet dag en nacht over de vloer en zetten daarom b.b.h.h. in hun advertentie.

Huurders hadden een kamer, maar geen keuken. Daarom kregen ze vaak ook te eten en waren ze kostganger of commensaal.

ZATERDAG 8 JANUARI

– TREURMUZIEK –

Het treinongeluk van 8 januari 1962 bij Harmelen is met 93 dodelijke slachtoffers de grootste treinramp in de Nederlandse geschiedenis. Zelfs zonder televisie drong de ernst ervan in de huiskamer door. De stem van de nieuwslezer van ‘de radionieuwsdienst verzorgd door het ANP’ klonk nog plechtiger dan anders en op de radio was dagenlang alleen treurmuziek te horen.

De dichte mist maakte de wereld extra benauwd en beklemmend. Door die mist had de machinist van een sneltrein een sein gemist en was hij in volle vaart ingereden op een vertraagde stoptrein.

Na de ramp werd er versneld gewerkt aan de veiligheid op het spoor en kwamen er viaducten in plaats van gelijkvloerse kruisingen.

ZONDAG 9 JANUARI

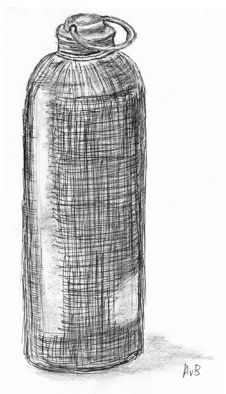
– WOLLEN WANTEN –

Vaak zie ik de mooiste handschoenen als zwerfvuil op straat liggen. Niemand pakt ze op, zelfs als het uit kunstleer vervaardigde, gewatteerde exemplaren zijn.

Ze zijn veel luxer en comfortabeler dan de eigengebreide wollen wanten die ik als kind droeg. Die waren niet waterdicht en hadden minder greep. Toch was je er als kind zuinig op. Als je een want verloren had, ging je terug en zocht net zolang tot je hem gevonden had.

Geert (1946) moest zelfs terug naar school toen er een knoop van zijn winterjas was gesprongen. Hij mocht van zijn moeder pas thuiskomen als hij die knoop gevonden had.

MAANDAG 10 JANUARI

Met heet water gevulde zinken kruiken verwarmden 's winters ijskoude bedden. Deze traditionele kruik kreeg concurrentie van de rubberen warmwaterzak en de elektrische deken. Toen de centrale verwarming de vrieskou uit de slaapkamers verdreef, werden zinken kruiken nog minder gebruikt.